
Raïm i vinyes dels fenicis - cartaginesos -vi fenici

Autor:

Data de publicació: 02-09-2021

Els ibers podien tenir llavors de raïm, però sempre procedent d'orient mitjà, primer amb el fenicis, i després amb els cartaginesos van arribar a ca nostre el 400 aC i van estar amb el ibers fins el 218 aC, com aliats o com enemics, amb 200 anys de convivència en els que van poder plantar molts ceps o el fenicis que eren el mateix poble que van arribar a ca nostre el 1200 aC, són el mateix poble procedent de Tir i Sidó a l'actual Líban, que van plantar el raïm a tot el Mediterrani, ´COEXISTINT ELS IBERS 100 anys amb els PÚNICS-fenicis "simples comerciants" q ens van portar la porpra i el vidre entre altres coses i 200 anys COEXISTINT ELS IBERS amb l'estirp PÚNICA-cartaginesa més guerrera q van dominar durant 200 anys la costa de la península ibèrica, les illes, i la meitat de la península itàlica. No puc dir si les llavors les van portar uns o els altres però segur q l'origen és púnic, s'ha estudiat científicament l'origen amb la FILOGENÈTICA

Les vinyes fenícies del Penedès-Priorat proven que Olèrdola podia ser Cartago Vetus

Els ibers podien tenir llavors de raïm, però sempre procedent d'orient mitjà, primer amb el fenicis, i després amb els cartaginesos van arribar a ca nostre el 400 aC i van estar amb el ibers fins el 218 aC, com aliats o com enemics, amb 200 anys de convivència en els que van poder plantar molts ceps o el fenicis que eren el mateix poble que van arribar a ca nostre el 1200 aC, són el mateix poble procedent de Tir i Sidó a l'actual Líban, que van plantar el raïm a tot el Mediterrani, ´COEXISTINT ELS IBERS 100 anys amb els PÚNICS-fenicis "simples comerciants" q ens van portar la porpra i el vidre entre altres coses i 200 anys COEXISTINT ELS IBERS amb l'estirp PÚNICA-cartaginesa més guerrera q van dominar durant 200 anys la costa de la península ibèrica, les illes, i la meitat de la península itàlica. No puc dir si les llavors les van portar uns o els altres però segur q l'origen és púnic, s'ha estudiat científicament l'origen amb la FILOGENÈTICA

Tot el que he dit és a dir l'assentament del raïm al Priorat i Penedès (datat d'època ibera, no importa) és un dels meus arguments per dir que els púnics van estar a Olèrdola en algun moment, sinó no hi hauria existit la viticultura ancestral com demostren els treballs arqueològics a Avinyonet. Vegeu=> <https://www.histo.cat/premsa/una-vinya-carregada-d-hist-ria->

Gràcies a la seva extensa xarxa comercial marítima, els fenicis van tenir un important efecte en l'expansió de la viticultura i la producció de vi en tot el Mediterrani.

Canaan

El nom "Canaan" apareix a tota la Bíblia, on correspon al Llevant, en particular a les àrees del Llevant del Sud que proporcionen el marc principal de la narrativa de la Bíblia: Fenícia, Filisteia i la Terra de Israel, entre d'altres. La paraula "canaanites" serveix com un terme ètnic que comprèn diverses poblacions indígenes —tant grups assentats com nòmades-pastorals— a les regions del sud de Llevant o Canaan. [2] És, amb diferència, el terme ètnic més utilitzat a la Bíblia. [3] Al Llibre de Josuè, els cananeus s'inclouen en una llista de nacions per exterminar, [4] i més tard es descriuen com un grup que els israelites havien aniquilat. [5] L'erudit bíblic Mark Smith assenyala que les dades

arqueològiques suggereixen "que la cultura israelita es solapava en gran mesura i es derivava de la cultura cananea".

El nom de cananeus està certificat, molts segles després, com a endònim del poble conegut posteriorment pels antics grecs des del c. 500 aC com a fenicis, [5] i després de l'emigració de parlants canaanites a Cartago (fundada al segle IX aC), també va ser usada com a autodenominació pels púnics (com a "Chanani") del nord d'Àfrica durant l'antiguitat tardana. . Canaan va tenir una important importància geopolítica a l'època Amarna de l'edat del bronze final (segle XIV aC), ja que la zona on conflueixen les esferes d'interès dels imperis egipci, hitita, mitanni i assiri. Gran part del coneixement modern sobre Canaan prové de les excavacions arqueològiques en aquesta zona en llocs com Tel Hazor, Tel Megiddo, En Esur i Geze "

El vi fenici

Els fenicis van ser un dels primers pobles antics a tenir un important efecte sobre la història del vi.[1] Els fenicis van ser una antiga civilització centrada a la regió de Canaan, al llarg de la costa del mar Mediterrani, en el que actualment és el Líban. Entre el 1550 i el 300 a. C. van desenvolupar una cultura comercial marítima que va expandir la seva influència des del Llevant al Nord d'Àfrica, les Illes Gregues, Sicília i la Península Ibèrica. A través del contacte i el comerç, van difondre no solament el seu alfabet sinó també el seu coneixement de la viticultura i la producció de vi, incloent la propagació de diverses varietats antigues de vinya.[2] Els fenicis van introduir o bé van animar l'expansió de la viticultura i la producció de vi a diversos països que actualment segueixen elaborant varietats aptes per al mercat internacional, entre ells el Líban, Algèria, Tunísia, Egipte, Grècia, Itàlia, Espanya i Portugal. Encara que els fenicis van poder haver tingut un efecte indirecte en l'expansió de la viticultura a França, sovint es confonen amb els grecs foceus que van fundar la colònia viticultora de Massília (Marsella) el 600 a. C. i van portar la producció de vi terra endins.[1]

Els fenicis i els seus descendents púnics de Cartago van tenir una influència directa sobre les cultures productores de vi dels grecs i romans que més tard estendrien la viticultura per tota Europa.[1] Els tractats agrícoles de l'escriptor cartaginès Magó van ser uns dels més importants textos antics en la història del vi que van registrar el coneixement de l'època sobre la viticultura i la fabricació de vi. Encara que no s'han conservat còpies originals de les obres de Magó ni d'altres escriptors fenicis sobre vi, hi ha evidències en cites d'escriptors grecs i romans com Columel·la que els fenicis van ser hàbils productors de vi i viticultores. Els fenicis eren capaços de planificar vinyers d'acord amb el clima i la topografia, coneixent quin costat d'un pujol era l'ideal per al creixement de la vinya, i produint una àmplia varietat de tipus diferents de vi, des dels de panses fets amb raïms secs fins a un exemple primitiu de l'actual Retsina grec, fet amb resina de pi. També van difondre l'ús d'àmfores (de vegades conegudes com a «gerres cananites») per al transport i emmagatzematge del vi.[2][3]

Història primerenca del comerç de vi

Els fenicis van transportar vi per tot el Mediterrani en àmfores conegudes de vegades com a «gerres cananitas».

Els historiadors creuen que no va ser gaire després del descobriment del propi vi, el producte alcohòlic del suc de raïm fermentat, quan les cultures van advertir el seu valor com a ben comercial. Encara que les vinyes salvatges de la

família Vitis podien trobar-se per tot el món conegut i tots els seus fruits probablement fermentarien si es mantenien en un contenidor tancat, requeria cert grau de coneixement i habilitat saber exactament com transformar aquests fruits en alguna cosa agradable de beure. Aquest coneixement va ser transmès per les rutes mercantils que van sorgir des del Caucas i les muntanyes Zagros fins a Mesopotàmia i el Mediterrani, i van acabar arribant als fenicis en Canaan. També es van identificar subvarietats específiques de vinya favorables a la producció de vi i van ser propagades per aquestes rutes.[2][4]

A més de ser un producte comercial valuós per a consum personal, el vi va començar també a guanyar importància religiosa i cultural. El cherem, com l'anomenaven els fenicis, va estar associat a diverses deïtats llevantines, especialment El. El vi era considerat una ofrena acceptable tant per a déus com per a reis, la qual cosa va incrementar el seu valor comercial al món antic.[4] Sobre el 1000 a.C., el comerç mediterrani de vi s'havia disparat i la seva extensa xarxa comercial marítima es va veure beneficiada per l'increment de demanda. Els fenicis no solament van comerciar amb vi produït a Canaan sinó que també van desenvolupar mercats per a vins produïts en colònies i ports de tot el Mediterrani.[2]

Expansió i colonització

Des dels seus assentaments principals a Biblos, Tir i Sidó, els fenicis van començar a estendre la seva influència comercial als seus veïns. Van ser un dels primers pobles a portar vi a Egipte. Des d'allà van passar del simple comerç a la fundació de colònies comercials per tot el Mediterrani. Van seguir per la costa africana i van acabar fundant Cartago el 814 a. C. Des del Nord d'Àfrica es van estendre a les Illes Balears i la Península Ibèrica, on van fundar la ciutat de Cadis en algun moment del segle IV a. C. (encara que un petit lloc fronterer va poder haver estat establert fins i tot abans).[1]

Contacte amb el ibers dels pobles colonitzadors púnics: fenicis i més tard cartaginesos

Ja des del 800 aC (encara que, segons les fonts clàssiques, la ciutat fenícia de Gadir —l'actual Cadis— fou fundada cap al 1100 aC) els fenicis, i en una època posterior (segle vi aC) els grecs, viatjaven cap a Occident a fi de cercar metalls i terres per cultivar. Producte dels intercanvis comercials i culturals dels indígenes del SO de la península amb els nouvinguts, en aquesta zona florí la refinada civilització de Tartessos, rica en recursos miners que tant interessaven fenicis i grecs. Aquesta cultura estava molt influenciada per les factories fenícies de la costa andalusa. En realitat, durant el segle vii aC, tingueren una gran importància els fenicis en la conformació del substrat sobre el qual actuarà la cultura ibèrica. L'expansió dels comerciants fenicis s'estengué també cap al NE peninsular en aquesta època, concretament a partir de la segona meitat del segle vii aC. Obtenien de les nostres terres metalls, productes agraris i esclaus, fins al 570 aC, en què la seva hegemonia seria substituïda per la dels grecs. És també en el segle vii aC quan es fundà la colònia fenícia d'Ebusim, a l'illa d'Eivissa. I ja abans que es fundés la ciutat de Massàlia, al sud de França, a principis del segle vi aC, els etruscos, un poble procedent de la Itàlia central, exportaren els seus productes a les costes del golf del Lleó. Per altra banda, cap al 600 aC, aparegueren al golf de Roses les ciutats gregues de Rhode (Roses) i, una mica més tard, cap al 575 aC, aproximadament, Emporion (Empúries), fundada pels massaliotes. Aquesta petita ciutat, però, en el seu primer segle de vida, és només un port redistribuïdor de productes manufacturats entre els indígenes i sembla que no tindrà un territori propi (khora) fins al segle v aC. Així, etruscos (en menor grau), fenicis i grecs, als quals s'afegiran els cartaginesos el segle iv aC, van contribuir amb les seves aportacions a la formació del que anomenem cultura ibèrica.

La cultura ibèrica, en tot cas, segons Santos (1989), presenta com a elements distintius la ceràmica a torn, un incipient urbanisme i l'ús del mineral de ferro per a la confecció d'armes i eines. Nosaltres hi afegiríem l'escriptura i l'evolució gradual cap a un model semiurbà de societat que els romans accelerarien notablement en benefici seu, com també per alguns trets mediterranis com el culte a la Dea mare, testimoniats per les abundoses troballes de terracotes que representen la dea Tanit-Demèter.

Períodes clau

Segle vii aC. Presa de contacte entre els colonitzadors fenicis i els pobles ibers.

650-200 aC. Desenvolupament i plenitud de la cultura ibèrica en contacte amb els fenicis

Segle iii aC. Conquesta cartaginesa de part del llevant ibèric

Segle iii aC. Guerres Púniques.

Revolta ibera de 195 aC. Després de la Batalla d'Emporion, els romans consoliden la presència a la península Ibèrica.

Segle ii-i aC. Procés de romanització, pel qual la població ibera resta sotmesa i la cultura ibera decau progressivament fins a ser engolida per la cultura romana.

A la Península Ibèrica, els fenicis van viatjar a l'interior establint rutes comercials pels rius Tajo, el Duero, l'Anas (Guadiana), el Betis (Guadalquivir) i l'Íbero (Ebre). Del segle VI a. C. és la fortificació de la Quéjola, a Albacete, construcció destinada al magatzematge d'àmfores d'origen fenici. També s'han trobat àmfores en el jaciment d'Aldovesta que no correspon a un assentament fenici, sinó autòcton, i l'estructura arquitectònica del qual buida qualsevol dubte sobre el seu ús: un establiment comercial dedicat a la distribució de vi i altres mercaderies. Encara que és clar que les colònies fenícies al llarg de la costa van plantar vinyers, i que els fenicis probablement van comerciar vi amb les tribus al llarg d'aquests rius, no se sap amb seguretat fins on van portar la producció de vi.[5] A Portugal, se sap que els fenicis van comerciar àmfores de vi per plata i estany.[6] Un recent descobriment a l'actual regió vinícola de Valdepeñas, al centre d'Espanya, suggereix que potser els fenicis portessin la viticultura a l'interior de la península. Excavacions a la zona van revelar les restes de l'antiga ciutat ibera del Turó dels Caps, que va ser fundada en algun moment del segle VII a. C., trobant-se diversos exemples de ceràmica, terrisseria i objectes fenicis, incloent utensilis vitícoles.[4]

Els ampelògrafs suggereixen que la vinya *Vitis vinifera* *pontica* estesa pels fenicis pel Mediterrani va ser un avantpassat de moltes de les varietats de raïm blanc plantades actualment a tot el món.

Més enllà de la pròpia expansió i colonització fenícia, la seva civilització va fer molt per influir a grecs i romans en la seva pròpia campanyes d'expansió. Tractant directament amb els grecs, els fenicis els van ensenyar no solament el coneixement de la producció de vi i la viticultura sinó també les tècniques de construcció de bucs que els van animar a expandir-se més enllà de la mar Egea. Els vins fenicis van tenir una presència tan duradora al món grecoromà que l'expressió «biblino» (relativa a la ciutat fenícia de Biblos) es va usar per al·ludir al vi d'alta qualitat.[1]

Difusió de la vinya

L'herència més duradora de l'època d'expansió fenícia va ser la propagació i difusió de vinyes antigues que els ampelògrafs i historiadors del vi creuen que va acabar donant origen a diverses varietats de raïm modernes a Europa. Una d'aquestes subvarietats, coneguda com a *Vitis vinifera* *pontica*, va arribar als fenicis des del Caucas i Anatòlia, els qui van estendre el seu propi cep per tot el Mediterrani, especialment a les seves colònies ibèriques. Actualment els ampelògrafs suggereixen que aquesta vinya és l'avantpassat de moltes de les varietats de raïm blanc plantades actualment a tot el món.[1][4] Segons un estudi de la Universitat de Califòrnia, el raïm francès Mourvedre va poder haver estat introduïda primer a Barcelona, (Penedès, Priorat), pels fenicis en el 500 a. C.[7]

Cartago

Cartago, en l'actual Tunísia, va ser la colònia fenícia més poderosa, sobrevivint en la seva forma púnica fins a la seva destrucció en el 146 a. C. per forces romanes al final de les guerres púniques. La colònia va tenir una relació indeleble amb el vi i va ser descrita al segle IV a. C. com envoltada de camps plenes de vinyes i oliveres. El vi cartaginès produït a la vall del Bagradas va ser especialment popular.[3]

La ciutat de Cartago també va servir de centre de coneixement, com testifica l'obra de l'escriptor Magó. Durant la seva vida, Magó va consolidar el coneixement agrícola i vinícoles del món mediterrani dels segles III i II a. C. en 28 volums. Els escrits detallaven l'avançat coneixement de la influència de la topografia sobre la producció dels vinyers, recomanant coses com plantar en la vessant nord d'un pujol per protegir les vinyes de l'excés de calor del sud del Nord d'Àfrica. L'obra també detallava tècniques de producció de vi, incloent exemples primitius de vins de panses. La importància de l'obra de Magó va ser reconeguda fins i tot pels romans, els rivals de Cartago. No solament va dictar el senat romà un decret ordenant que l'obra de Magó havia de ser traduïda al llatí, sinó que la seva obra va ser una de les poques salvades de la biblioteca de Cartago quan els romans van destruir la ciutat.[3]

Actualment no es conserven restes de l'obra de Magó ni de la seva traducció llatina. L'única cosa que es coneix procedeix de cites per autors grecs i romans, especialment Columel·la.[3]

Referències

? Anar a :1,0 1,1 1,2 1,3 1,4 1,5 Johnson, Hugh. Vintage: the story of wine. Nueva York: Simon and Schuster, 1989, p. 18–43, 61–86 y 106. ISBN 9780671687021.

? Anar a :2,0 2,1 2,2 2,3 Phillips, Roderick. A short history of wine. Nueva York: Ecco, p. 9–32. ISBN 9780066212821.

? Anar a :3,0 3,1 3,2 3,3 Robinson, Jancis. The Oxford companion to wine. 3.ª. Oxford, Nueva York: Oxford University Press, 2006, p. 141, 520 y 714. ISBN 9780198609902.

? Anar a :4,0 4,1 4,2 4,3 «Phoenician wine». A: Phoenician Canaanite Encyclopedia (en anglès) [Consulta: 17 desembre 2009].

? Peñín, José. Manual del buen catador 2011. Madrid:PI&ERRE, 2010. ISBN 978-84-95203-69-4.

? «História» (en portugués). Infovini: O portal do vinho português. [Consulta: 15 desembre 2010].

? «Mourvedre» (en anglès). Integrated Viticulture Online Database. Universidad de California en Davis. [Consulta: 17 desembre 2009].

Raïms i vinyes dels fenicis: anàlisis morfomètriques de llavors de varietats modernes i jaciments arqueològics de l'Edat del Ferro a la Mediterrània Occidental

Resum gràfic

ClaudiaMoriccaunb

<https://doi.org/10.1016/j.jasrep.2021.102991>Obtenir drets i continguts

Contingut

Anàlisi morfomètrica de les llavors de raïm dels jaciments de l'Edat del Ferro de la Mediterrània Occidental.
Comparació indirecta de llavors de raïm embussades i carbonitzades a través de la morfometria.
Morfologia "fortament domesticada" de llavors en tots els llocs.
Diferents varietats de raïm en diferents llocs.
Viticultura fenícia probablement basada en varietats de raïm locals

Abstracte

El present estudi pretén contribuir a la investigació del paper dels fenicis en la difusió i el comerç de la vinya a través de l'anàlisi morfomètrica dels llavors de raïm. Es van seleccionar mostres embussades i carbonitzades de tres jaciments de l'Edat del Ferro a la Mediterrània occidental: Motya (Sicília, Itàlia), Nuraghe S'Urachi (Sardenya, Itàlia) i Huelva (Andalusia, Espanya). Tot i que només Motya és una fundació fenícia, tots tres es van associar amb l'expansió fenícia i la interacció cultural. Deu cultivars del "Vivaio Federico Paulsen" a Marsala (a l'oest de Sicília) van ser escollits com a material de referència modern.

El repte clau va ser la comparació de canonades arqueològiques conservades a través de diferents processos de fossilització, que es va superar utilitzant dos conjunts de dades de referència dels mateixos cultivars moderns, un sense ser descobert i un carbonitzat.

Les anàlisis estadístiques dels contorns de llavor mostren que les restes arqueològiques d'aquests jaciments són morfològicament comparables a les de les varietats modernes, el que suggereix que les troballes arqueològiques representen vinyes domesticades.

Les anàlisis de pca van permetre una comparació entre llocs, mostrant que les mostres dels tres llocs són clarament distingibles en funció de la seva morfologia. Això indica l'ús de diferents varietats que poden ser degudes a diferents factors.

La nostra anàlisi representa un primer pas cap a una millor comprensió de la relació diacrònica i sincrònica entre vinyes cultivades a l'antiga Mediterrània occidental, que es podria ampliar mitjançant l'anàlisi de llavors de raïm de més contextos i més llocs, en comparació amb una selecció més àmplia de cultivars moderns.

Aquest post anava per als/les de Vilafranca, no sé si van portar ceps des de Catalunya cal aprofundir més en la lectura del llibre

El que és segur és que a Hawaii Manini hi va portar el ceps de Xile i de Califòrnia i vaig quedar astorat quan l'Anna em va dir que els pagesos del Penedès tenen la tradició de que no es poden plantar ceps en any bisextil o de trespàs, ja que vaig trobar la mateixa tradició a Hawaii en estudiar els anys bisextils, una enòloga de Hawaii va dir que els seus pagesos sabien q no es poden plantar les vinyes en anys bisextils (el mateix que diuen els de Vilafranca i possiblement a Califòrnia i Xile!) ..per tant hi ha un vincle WINE-GROWING—It is unlucky to plant vines in leap year. “Make the vine poor, and it will make you rich...

https://books.google.es/books?id=Aft4c9GauRsC&pg=PT175&dq=bad+luck+with+leap+year&hl=es&sa=X&ved=0ahUK_Ewju_cHD2JJoAhUKIhQKHIDCrSQ6AEIPzAC#v=onepage&q=bad%20luck%20with%20leap%20year&f=false

https://ca.wikipedia.org/wiki/Progreso_Catalán_en_América

Vinaters xilens-A finals del segle XIX i principis del XX, va aparèixer una generació d'empresaris que van veure l'oportunitat de fer fortuna en el negoci del vi mitjançant la fundació de grans "Bodegues". En la majoria dels casos, aquest sector va estar format per persones de la península ibèrica, especialment de Catalunya (Penedès), fet pel qual més tard van ser anomenats "els catalans". Molts d'ells van arribar a establir vincles familiars i van fundar societats conjuntes.

